

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscrise nu se retrimit.
INSERATE se primesc la ADMINISTRATIONE în Brașov și la următoarele Birouri de anunțuri:
 În Viena: M. Dukas Nachf. Max. Augensfeld & Emerich Lesner. Heinrich Schalek. Rudolf Kossse. A. Oppelita Nachf. Anton Oppelk. În Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. În Hamburg: Maroyl & Liebmann.
PREȚUL INSERTIUNILOR: o seriă garmond pe o colonă 6 or. și 30 or. timbru pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarită și învoială.
RECLAME pe pagina a 8. a o seriă 10 or. sau 20 banl.

GAZETA TRANSILVANIEI.

A N U L L X I I .

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminică 8 franci.
 Se primumeră la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare Târgul Inului Nr. 30, etajul I.: Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 or. v. a. sau 15 banl. — Atât abonamentele cât și insertiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 170.

Brașov, Miercuri 4 (16) August.

1899.

Incidente caracteristice.

N'au putut să trecă nici serbările jubilarie ale corpului pompierilor voluntari din loc fără incidente caracteristice, cari asupra celor ce au urmărit cu atențiune decursul serbărilor au trebuit să facă o impresiune foarte straniă. Ți părea, că ai avé înaintea ochilor oglinda acelei „fracziitatye“, în numele căreia s'au întemplat atâtea sărutări și îmbrățișări la banchetul vlădicesc dela Arad.

Se scie, că serbările au culminat în aniversarea de 25 ani a reuniunii pompierilor voluntari din loc, care este o societate săsescă și are caracter pronunțat săsesc. Se presupunea deci, că și serbările vor avé caracter mai mult săsesc, fiind-că Sașii le-au inițiat și pentru o reuniune săsescă au fost inițiate.

S'a întemplat însă, că de-odată cu această serbare a venit să-și țină congresul său în Brașov și reuniunea regnicolară a pompierilor, care a fost reprezentată la congres și la serbări prin un număr considerabil de membri, mai ales maghiari, veniți de prin diferitele orașe îndepărtate ale Ungariei.

Pe lângă totă ospitalitatea, ce Sașii necontestabil datoriau oșpeților lor maghiari, se credea totuși, că ținându-se seamă de împrejurările din acest oraș, care este locuit de Sași și de Români și abia în a treia parte de Maghiari, se va da serbărilor un caracter, care cel puțin se nu apară supărăcios, ori chiar demonstrativ pentru nici o parte din populațiunea acestui oraș.

Dér se vede, că asemenea considerațiuni nu s'au avut în vedere. Dela început până la sfârșit serbările au avut un caracter aprópe numai unguresc, ba în parte chiar fanatic unguresc. Stradele orașului erau traversate de-a lungul și de-a latul cu cântece unguresci, cari de cari mai demonstrative și mai înțâ-

pătore, încât îți făcea impresiunea, că ar fi năvălit asupra acestui oraș nescari-va cete de „cuceritori.“ Cu și fără program te pomeneai ici cu o muzică, dincolo cu alta, cântând cântecul lui Kossuth, marșul lui Rakoczy, printre ele mai și câte-un „Isten áldd meg a magyart“ și altele de acestea, ér strigătele de „éljen“ la fiă-care ocaziune suprimau demonstrativ „hoch“-urile „blândilor“ Sași.

Astfel déră, în loc de-o serbare săsescă, ne pomenirăm cu o serbare națională ungurescă. „Circumspecții“ Sași însă au trecut ușor peste toate acestea, făcându-se a nu le fi vădut. Nu numai, că au înghițit în liniște și tăcere toate găluscele fără a lăsa măcar bănuiala de nemulțămire, dér s'au silit din răspuțeri să dea inși-și concursul la manifestațiile unguresci; mergeau bieții Sași pe stradele orașului în marșul lui Rakoczy, de-ți venea să cređi, că sunt tot atâtea cătane de-ale lui Kossuth.

De sigur, că Ungurii peste tot, dér cu deosebire oșpeții vor fi rămas foarte mulțumiți de această caracteristică „prevenire“ din partea Sașilor mai ales după ce vor fi vădut, că nu și-au uitat Sașii nici de astă-dată de-a arbora un număr bogat de stindarde unguresci alături cu stindardele lor. Ce-i drept, căpitanul poliției a confiscat un stindard săsesc. deórece 'i-s'a părut, că numărul stégurilor săsesci ar fi cu unul mai mare, ca al celor unguresci. Dér Sașii au trecut ușor la ordinea zilei și peste acest incident și au continuat serbările ca și cum nu s'ar fi întemplat nimic.

Credem, că după toate acestea Sașii s'au putut aștepta la ori-ce, dér numai la aceea nu, ca să fiă acușat în fața oșpeților străini, că persecută pe Maghiarii din acest oraș, ér pe de-asupra să li-se pretindă de-a nici nu mai vorbi în limba lor maternă, ci unguresce.

Acésta s'a întemplat tocmai la

banchetul festiv, unde avea să culmineze dragostea maghiaro-săsescă. Un membru din loc al societății maghiare a aflat cu cale să se plângă într'un toast, că Maghiarii din acest oraș sunt „asupriți“, să înțelege din partea Sașilor și a Românilor, căci alt-cineva n'are cine-i „asupri“. La acelaș banchet s'a mai întemplat, că profesorul universitar din Clușiu Lindner, care a vorbit în limba germană, fiind acésta limba sa maternă, a fost așa dicénd persiflat, strigându-i-se să vorbescă unguresce. Acésta răsplăță, ce li-s'a dat Sașilor pentru ospitalitatea și prevenițiunea lor purtare a trebuit în cele din urmă vrénd nevrénd să isbugnescă în semne de indignare, căreia i-s'a și dat expresiune.

Credem, că și numai aceste momente pot fi de-ajuns pentru a caracteriza ideile și spiritul, de care sunt pătrunși membrii societății maghiare în genere în contactul cu cetățenii nemaghiari. De vréi să le fi prieten, să renunți la tine însu-ți, să te umilești în infinit și să nu cutezi a-ți manifesta naționalitatea nici măcar printr'un toast rostit în limba-ți propriă maternă.

Amenințările Germaniei. Afacerea Dreyfus, respective întorsătura ce au luat-o lucrurile în acésta afacere, a iritat nespus de mult pe Germania. Diarul „Times“ din Londra publicase în zilele trecute nisece desvéliri sensaționale privitoare la tradările lui Eszterhazy și Henry, cari desvéliri au cădut, ca o bombă în cercurile politice din Berlin. Din partea germană s'a răspuns la aceste desvéliri într'un mod foarte amenințator, mai ales, că presa francesă pomenesce mereu numele lui *Schwarzkoppen* dicénd, că numele său figurează și în documentele esaminate ale dosarului secret. Se susține acum tot cu mai mare insistență, că Germania va eși din rezerva păstrată până acum și va pretinde publicitate în întreaga afacere. O telegramă mai prospătă din Berlin asigură, că scirile aduse de „Times“ au avut efect grozav de mare în

Germania, cu atât mai virtos, că tot în „Times“ publicase Bismarck înainte de eruperea războiului dela 1870 documentele, cari ilustra au atitudinea lui Napoleon în cestiunea compensațiunei pentru neutralitatea observată de Franca la 1866.

Șiria — 13 August 1849.

În 31 Iulie 1849 Bem pierduse lupta la Sighișoara. Desastrul acesta fú ca și un prognostic pentru „marea catastrofă“, ce a urmat 13 zile mai târziu, adică în August 13 (număr fatal) la Șiria, când Görgey a depus armele, ér Ungaria, cum a dis comandantul general rusec *Paskievich*, a cădut la picioarele Țarului Nicolae, și s'a deschis „marele mormént“ al revoluțiunei maghiare.

Să facem puțină istoriă.

În 14 Aprilie 1849 au fost chișmași în biserica calvină din Debrețin toți așa numiții „követek“ (deputați), ca să decidă asupra sorții țării. Era o mare gălăgie și neorientare a spiritelor pe piața dinaintea colegiului calvin și în încăperile colegiului. Unii strigau să rămână acolo, alții diceau: Nu, să mergem în biserică, acolo s'au deschis porțile și poporul intră, ca să ocupe loc! De-odată apare *Kossuth Lajos*. Intrând în sală el invită pe deputați să mergă la biserică, unde-i așteptă miile de popor. Aici s'a deschis așa numitul „convent“, „dieta“, care însă avea mai mult aspectul unei adunări de popor, unde nimeni nu pôte contradice.

Se ridică *Kossuth* să vorbescă. În vorbirea lui face pe scurt istoricul revoluțiunei și arată succesul armelor maghiare, accentuând, că a sosit momentul, când Ungaria trebuie să fiă independentă. *Kossuth* ceti apoi o propunere constatătoare din 5 puncte, ca proiect de rezoluțiune. În punctul prim Ungaria și țările unite se declară independente și indivisibile; în punctul 2 casa de Habsburg-Lotaringia „se eschide pe veci“ și este isgonită de pe teritoriul țării, precum și despoiată de toate drepturile cetățenesci; în punctul 3 se declară, că Ungaria și țările anexate intră, ca stat liber și independent, în sinul familiei statelor europene etc.; în punctul 4 se propune

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Un mijloc probat.

Schiță holandesă de *I. van Maurik jun.*

„Dér d-le conducteur, acésta este clasa primă pentru nefumători!“

„Clasa a doua e peste tot ocupată!“

„Da... dér sci d-ta, eu am bilet pentru clasa a doua și...“

„Intrați odată, scumpa mea, da... dómna“, strigă călăuzul, căruia se vede, că îi părea ceva prea de rând să considere pe călătoreea de o damă. „Mă rog, e timpul suprem.“

„Așa-déră la revedere cât mai curénd, scumpa și mica mea *Margaretă!*“ — dize d-na și în timp ce încercă să se urce în vagon, i fa ce necntenit semne tinerei copile, care sta pe peron încărcată cu fel de fel de pachete, — „salută încă odată pe cei de acasă, ai audit?... așa, fétul meu și acum întinde-mi te rog cutia cu pălăria, corfița și corfa cea mare.“

„Gata toți?“

„Da, da!... Că sus mai e Dumneđeul meu!“ — suspină dómna cea corpulentă, care apucându-se cu mâna stângă de ușa vagonului, încercă înzadar să se urce în cupeu, în timp ce în mâna dreaptă ține strins o umbrelă și un geamantan mic, și în timp ce p'aci era să strivescă cutia de carton de subsnóră.

„Gata?“ răsună acum glasul șefului de pe peron, ér ușile ultimului vagon se închid cu sgomot.

„Gata?... Póte merge!“

„Nu, încă nu! Ce să mă sciu eu face?“ suspină dómna cea grasă, înțepenită de jumătate în ușa vagonului.

„A-a-a...șa — hop!“ dize ridénd conductorul, care alergă în fuga mare, să accelereze printr'o inpusătură procedura suirei.

„*Margareta*, cutia mea de pălării!“ răsună dintr'odată glasul desperat al greóiei dómne în ferestra deschisă a cupeului; „așa, îți mulțamesc, fetița mea; acum corfa cea mare... salută încă odată pe toți din parte-mi... și fi bună dă-mi și corfița. Așa, e bine închisă? și fétul meu, nu uita să îngrijesci de măță și de canari și...“

„Gata?... înderét, poftiți vagonul din urmă dómni mei!“

„*Margareto*“ — capul dómnei apare éráși la ferestra — „veți să duci înderét și borcânelele de compot...“

Trenul se pune în mișcare și ultimele cuvinte ale călătoreii se perd neauđite în sgomotul rótelor.

„Dómne! Dómne! ce încurcală!“ dize femeia abia răsufând și aședându-se lângă singurul pasager, care tocmai horcâia dus pe cealaltă lume. — „Dómne, Dómne!“

„Pentru numele sfântului, ce s'a întemplat?“ șoptesce cu gróză călătorul adurmit încă de jumătate.

„Ah, d-ta durmiai? Te rog, să mă scuzi; în graba și sgomotul cel mare nici nu te observai; nu e așa, că vagonul acesta scutură grozav?“

„Da... nu... eu nu sciu!“ murmură pasagerul întinđându-se comod și închidénd éráși ochii.

„Acum în adevér am pățit-o“, mormăi necăjită călătoreea, în timp ce înzadar se opintesce să-și așede sus pe polița cutia de pălării, corfița și pachetul.

„Ah, pardon! scusați, că mi-a scăpat din mână. De altmintrelea sunt numai castane pentru copiii cumnatu-meu, cari le mănecă teribil de bucuros... sperez, că nu v'am lovit așa tare... e în adevér și prea incomod să ridici lucrurile acestea.“

„Hm! sincer vorbind, mi-ar páre mai bine, decó ați pune geanta pe partea cealaltă; ce e sigur, e sigur; la urma urmelor, mă pomenesc, că-mi cade ér în cap...“

„De sigur, d-ta ai tot dreptul, la urmă putea să țu-se mai întemple ceva; norocul d-tale, că ai scăpat așa de ușor... nu cum-va te dóre?“

Călătorul își dá puțin la o parte fesul, se frécă de vre-o câte-va ori cu mâna în cefă, se întinde căscând una bună și aruncă o privire de jumătate mánioasă, de jumătate somnuroasă spre dómna cea grasă, care se vîta la el peste ochelari cu o expresiune idiotă de bunătate, dicéndu-i:

„Trebuie, că ești obosit de călătorii“ și apoi esclamă în gura mare: „O, Dómne sfinte, numai acum, după-ce v'am privit mai cu de-améruntul, observ, că te cunosc!“

alegerea unui guvernator, care va governa pe lângă un minister responsabil.

Rezoluțiunea fu primită cu unanimitate și Kossuth proclamat de „országkörmányzó“ (guvernator de țară). Tot așa au făcut și Curuții la 1707 în adunarea din Onod, când au rupt-o cu împăratul Iosif I strigând: *eh ura fako!*

Pe când se petrec acestea în Debretin tinărul împărat Francis Iosif are în Varșovia o întâlnire cu Țarul Nicolae, care îi promite ajutor la sugrumarea revoluțiunii. Țarul trimise sub comanda generală a lui Paskievici o armată de 200,000 și faima despre intervenția rusescă bagă 'n spaimă pe revoluționarii unguri.

În 9 August Haynau ajunge în apropiere de Timișoara, la Szt. Andras, armata maghiară demoralizată, care în mare parte consta din noi recruți armați cu cöse. Tocmai atunci sosi și Bem, care luă comanda dela Dembinszky, și, spre nenorocirea lui, cade de pe cal și-și scrintesece brațul. Imprejurarea această născu o mare încercătură și neorientare. Lupta între insurgenți și austriaci s'a sfârșit prin liberarea Timișorii de sub asediul comandantului maghiar Vecsey.

A doua zi în 10 August Görgey propune în consiliul de război încetarea luptei, bine vădând, că ultima scenă a tragediei se apropie cu pași repezi. Nu aveau nici munițiune, nici bani, și lupta cu Rușii o considera, ca o nebuniă. Tot atunci sosi scirea despre desastrul lui Bem la Timișoara, scire, care-i sguduie ca un fulger. Görgey era grozav de indignat, că Kossuth numise înainte pe Bem comandant suprem al armatelor fără scirea lui.

Kossuth se inspăimântă și el de ceea ce făcu. Luă însă curând deciziunea, ca în vederea întorcerei nefavorabile a lucrurilor, să fiă desființat ministerul și Görgey să fiă investit cu putere discreționară, ca să pacteze cu Rușii. Atunci Görgey a pretins, ca Kossuth se abdică la guvern printr'un manifest adresat de el „cătră națiune“. Kossuth, ca să-și scape capul, a și făcut-o, și cu data de 11 August 1849 a adresat din fortăreța Aradului un manifest „cătră națiune“, în care îi descopere, că „în numele ministeriului repășese dela guvern“ și totă puterea civilă și militară o transpune asupra lui Görgey.

În aceeași zi Görgey a dat o proclamațiune cătră cetățeni, în care le face cunoscut repășirea „guvernului“ și îi sfătuiesc, ca în vederea evenimentelor, să meargă fără-care la ale sale și să nu mai ia parte în luptă nici chiar atunci, când inamicul i-ar ataca, căci numai așa vor dobândi siguranța averii și persoanei, decât vor fi pe pace.

Tot atunci Görgey scrisse generalului rusesc Rüdiger, că depune imediat armele și îi fixează și locul unde le va de-

„D-ta?... Pe mine?“ dîse cu un evident semn de grăză călătorul, care vădă, că acum i-s'a sfârșit cu somnul.

„Da. Nu ești d-ta domnul Boldners din prăvălia de haine din strada Hoog?“

„Imi pare rău, din întâmplare nu sunt eu!“

„Ce păcat! Vești d-ta, eu ași fi fost în stare să jur, că d-ta ești Boldners, d-er decât d-ta dîci, că nu e așa, atunci trebuie să nu e așa. Și cum s'amești unul cu altul, numai cât Boldners e cu părul roșu, ăr d-ta cu păr blond.“

„Așa?“ dîse călătorul căscând una puternică și aruncând o privire aspră vecinei sale.

„D-er nasul cel mare al lui Boldners tot îl ai și d-ta; acesta e o curioasă coincidență... și...“

„Numele meu e de Paler și... mi-e somn!“ dîse scurt și necăjit pasagerul, care-și închise din nou ochii, își încrucișă brațele peste piept și-și întinse comod picioarele pe fotelul din față.

(Va urma).

pune. „Mâne — scrie Görgey — în 12 August voi merge la Șiria, poimâne în 13 la Borosineu, în 14 la Beel, ceea-ce Vă comunic cu scop, ca D-Vostră să vă retrageți între armatele mele și cele austriace, pentru a fi capturat și despărțit de acelea“.

Cum a scris așa s'a făcut. Rüdiger a încunjurat, ca într'un cerc, armata lui Görgey la Șiria, și aici comandantul maghiar a dat ordin de depunerea armelor, ceea-ce s'a făcut a doua zi în 13 August, fără ca generalul rus să fi primit vre-o condiție. Görgey pusese adecă condiția, că nu va desarma decât înaintea oștilor Țarului. Actul însuși al depunerii armelor s'a întâmplat la 6 ore d. a. Mai întâi pedestreimea a pus pușoile în piramidă, apoi a urmat desarmarea huzarilor, ai căror cai au trecut toți la inamic.

Firesce, Kossuth luă frunza 'n buze și trecu în Turcia, căci, precum dîceau chiar amicii săi, „pentru patriă a scuit trăi, d-er de murit n'a voit să mără“. Cu el dimpreună s'au refugiat Batthyanyi, Perczel Mor, Vetter, Meszaros, Dembinszky, ș. a.

Așa s'a sfârșit campania insurgenților maghiari la 1849.

Revistă externă.

Arestări în Paris. Am amintit ieri, că afară de Déruléde au fost arestate în Paris încă 15 persoane. Secretarul ligei antisemite Guérin se afla în localul ligei, când agenții poliției au voit să-l aresteze. El s'a baricadat înăuntru încunjurat de 40 de antisemiți armați cu pușci, și a amenințat, că va trage focuri asupra agenților însărcinați cu arestarea lui. Agenții l'au lăsat în casa, pe care s'a pus apoi pecetia. Se dîce, că Guérin ar fi declarat înaintea unor dîariști, că e gata a-se apăra până la ultima suflare și că mai bine va arunca casa în aer, decât să se predee. — Evenimentele acestea sunt de natură a arunca ore-care lumină asupra enigmelor din Franța; ele arată, că în republica franceză a crescut foarte tare numărul acelor, cari sunt adenc nemulțumiți cu actuala formă de guvernare, pe care ar voi s'o transforme.

O declarațiune a împăratului Germaniei. Diarele germane reproduc după „Berliner Tageblatt“ o convorbire, pe care împăratul Germaniei a avut-o acum câteva zile pe bordul vaporului „Hohenzollern“ în Kiel, cu membrul congresului american din Chicago, George Foss. Acesta era însoțit de atașatul american de marină Beehler. În convorbirea, ce a durat trei sferturi de oră, și în care s'a vorbit și despre declarațiile amiralului Dewey, împăratul ar fi dezvoltat următorul program maritim, care ar pute fi considerat, ca o critică indirectă a conferinței pentru pace dela Haga: „Mai înainte marea putere teritorială germană era cel mai principal sprijin al păcii europene. Viitorul națiunilor însă se află pe Ocean, și fiă-care putere trebuie să caute a fi așa de tare pe Ocean, încât să-și potă pădi în mod efectiv interesele. Înmulțirea flotei germane nu însemnă de loc amenințarea unei națiuni ore-care. Căci, cu cât o națiune e mai tare pe mare, cu atât cealaltă națiune se va răzgândi mai mult, până ce se începă conflictul. În realitate deci, sporirea flotelor de război e cel mai bun congres al păcii.“

Americanii în Filipine. Generalul Otis a telegrafat, că diviziunea Mac Arthur a reluat ofensiva la nordul Manillei. Marți dimineață această diviziune compusă din 5000 de oameni, a atacat pe 6000 Filipineni concentrați în jurul localității San-Fernando și i-a respins spre Calulut, pe care Americanii l'au cuprins. Mercuri au avut loc de asemenea două atacuri vii, ăr generalul Mac Arthur a atacat localitatea Angeles cu scop de a tăia comunicațiunile Filipinilor cu regiunea muntoasă situația la nord-vest. În lupta de Mercuri Americanii au avut 9 morți și 29 răniți, dintre cari 3 ofiieri.

La cestiunea școlilor din Blăși.

Din arhiepiscopia Blășului, Iulie 1899.

În 11 Octomvre se vor implini 145 ani, de când cu mândria creștină s'au rostit prima-dată de pe catedrele școlilor din Blăși principii eterne: *religiositate, moralitate și umanitate*; în acel véc de tristă amintire, când poporul nostru orbica în adencul ignoranței. Această împrejurare a îndemnat pe marele arhiepiscop Petru Paul Aron, ca cu ocaziunea deschiderii școlilor din Blăși să esclame: *poporului, ce era întru întunec, i-a răsărit lumină mare!*

Acele principii eterne bine aplicate și-au adus ródela lor îmbelșugate pe toate terenurile; ađi nu este colț locuit de Român, nu este colibă țărănească dela răsărit până la apus, dela sud până la nord, ca să nu binecuvinte rezultatele, ce au urmat din acea semință binefăcătoare, care s'a sămănat în acest lung period de ani peste aceia, cari au cercetat și cercetă școlile din Blăși, cel mai vechiu aședământ cultural român cisearpatin.

Au fost bogate ródela, ce le-au produs școlile din Blăși; pentru-că și semința sămănătorului nu a cădut în pământ petros, în loc cu mărcini, ci în pământ bun, care însă a trebuit cultivat, ca să răsăre din el înđec și însutit ródela îmbelșugate, binefăcătoare.

Acest rol mare, sublim și important, l'au avut în trecut școlile din Blăși, ceea ce au recunoscut toți bărbații serioși, atât ai noștri, cât și străinii nepreocupați, cari s'au interesat cât de puțin de trecutul școlilor noastre; această misiune culturală o îndeplinesc și ađi școlile noastre din Blăși.

Decă școlile din Blăși au un merit netăgăduit pentru dezvoltarea noastră culturală și națională; decă au ținut totdeauna sus și tare falnicul steag al civilizațiunii, și au propagat cu tăria principii eterne: religiositate, moralitate și umanitate, atunci — fiă-mi permis a întreba la acest loc: al cui este meritul în locul prim; apoi munca neobosită și jertfirea de sine depusă pe altarul marelor, cum s'a răsplătit în trecut și cum se răsplătesc ađi la noi?

Cred, că nu mai există ađi om serios, care să tragă la îndoială lozincă: școla bună o face învățătorul bun, și că înaintarea culturalei și progresul în ramii științifice literare, industriale, comerciale și economice depinde dela învățătorii buni, diligenți, neobosiți și neadormiți întru îndeplinirea conștiințioasă a oficiului lor. După aceste enunțaiuni putem afirma fără îndoială, că merit neperitor și-au câștigat și-și câștigă dîlnic profesorii aplicați la institutele culturale.

Buni, diligenți și neobosiți au fost profesorii școlilor noastre! Dovadă: cei mai mulți tineri de ai noștri, îndată după deschiderea școlilor, nu se mulțamiau cu învățătura primită în patriă, ci pe întrecute alergau la institutele din străinătate: la Roma, Viena, Lemberg, unde cu diligență de fer făceau cursul filosofic de 2 ani și cel teologic de 4 ani; ba unii luau și doctoratul în ambele discipline. Astfel pregătiți se întorceau acasă, unde se aplicau ca profesori, deși regulamentele nu pretindeau o calificățiune așa înaltă; căci după „Ratio Educationis“ (1777) și după „Norma Regia“ (1781) era de ajuns, ca fitorii profesori să facă studiile gimnaziale și cursul filosofic de 2 ani.

După 1848 însă, până la legea de calificățiune din 1883, profesorii se recrutau dintre tinerii cei mai eminenți absolvenți ai vre-unui gimnasiu din patriă și cu testimoniu de maturitate, cari parte făceau cursul teologic de 4 ani la universitățile din Roma, Viena și Budepesta (unde în anul al treilea și al patrulea mai ascultau unele studii din disciplinele facultății filosofice), parte facultatea teologică din Blăși; toți însă erau obligați — după Regulamentul Suluți din 1866 și al Metropolitului Vancea din 1872 — la depunerea esamenului de specialitate după o pracsă de trei ani; acestui regulament din urmă — precum sunt informat — 6 inși dintre profesorii actuali au și satisfăcut.

(Va urma).

SCRILE ȚILEI.

— 3 (15) August.

„România Jună“. Sub titlul acesta va apare cu începutul lui Octomvre în București un organ de publicitate, ai căror editori sunt, pe lângă d-l Aurel C. Popovici, mai mulți distinși tineri din România. Noul confrate va fi un organ independent de partide politice și va fi întemeiat pe basă democratică-moderată. Va apăra și va desvolta principiile, cari privesc existența și mărirea statului și a poporului român. În acestă ordine de idei, Țarul va lupta pentru întărirea spiritului de autoritate a statului, pentru înrădăcinarea sentimentului monarhic în masele poporului, pentru ridicarea sentimentului moral și religios, și mai ales pentru îndrumarea politicei românesce pe adevărata cale a binelui public, pledând mereu pentru o luptă onestă și desinteresată. Va publica articole concise asupra politicei noastre și a celei eterne, articole de literatură, sociologia, de arte, științe etc. — Dorim din inimă isbândă și viață lungă noului confrate!

Monumentul dela Presaca. Revenim ađi asupra desvélirei monumentului dela Presaca, săvărșită în 11 August n. Vorba fiind, că la actul desvélirei au luat parte și „preoți români“, — după cum afirmase „Egyetértés“ — cu indignare trebuie să constatăm, că scirea Țarului kossuthist este adevărată. Un amic din părțile Zlatnei ne scrie, că la actul sfîntirei monumentului, săvărșit prin plebanul rom. cat. din Zlatua, a asistat îmbrăcat în ornat bisericesc și protopopul român gr. cat. din Zlatna Iuliu Montani. Urmând „prohodul“, acesta a fost săvărșit de preotul gr. or. român din Zlatna Emanuil Beșă și de preotul din Presaca Mihail Nicola Preotul Beșă a ținut și un discurs, pe care și l'a început cu sentința latină: „*dulce et decorum est pro patria mori*“, apoi a continuat cu poetul maghiar *Vörösmarty*: „A nagy világon e kivül nincsen számodra hely; Aldjon vagy verjen a sors keze, it élned, halnod kell“. Părintele Beșă a vorbit despre „frățietate“ și „patriotism“, și bag' s'ame sub influința toastelor din Arad, a dat-o și el pe corda „*bekeség*“-ului, pentru-că să apară cu atât mai comic. A fost un adevărat scandal purtarea acestor preoți, cari și-au uitat de chiămarea lor. — La informațiunea această mai adaugem, că dintr'un raport, ce i-s'a trimis „Tribunei“ din Sibiu, apare, că părintele Beșă n'a fost rugat să vorbescă, ci el și-a cerut voia să țină vorbirea. Etă un bun material pentru „acțiunea“ celor cu „evenimentul“ din Arad.

Adunarea slovacă din O-Tura, după-cum scim, a fost oprită a-se ține pe motiv, că din lista oratorilor, ce s'a prezentat autorității administrative, „patrioticul“ solgăbiru ar fi înțeles, că convocatorii adunării vor să agiteze în contra ideii de stat. Fișpanul a aprobat ordinul de oprire. Rezoluția însă a fost protestată la ministerul de interne, care a retrimis-o respectivei autorități, cu observarea, că adunarea trebuie să fiă permisă, decă în ea se va desbate numai asupra sufragiului universal, asupra revisuirii legilor politice bisericesci și asupra revisuirii legii de naționalitate. Foile unguresce acunță, că în urma răspunsului dat de ministru, adunarea se va ține în Țilele proxime.

Teatrul. Se scie, că reprezentarea piesei „Odette“ s'a amănat din cauza îmbolnăvirii repentine a d-lui Rollet. Acum după-ce d-l Rollet s'a însănătoșat, piesa, care e o interesantă iconă a moravurilor parisiene, se representă Joi, în 17 August n. În „Odette“ vom avé ocaziunea să admirăm pe d-șora Agata Bărsescu, ca o escelentă eroină în arta conversațiunii moderne, și e de însemnat, că celebra artistă a studiat în acest rol textul original dimpreună cu vestitul artist frances Coquelin. Piesa are de altmintrelea un deosebit interes, mai ales pentru dame, și prin faptul, că d-șora Bărsescu va apăre pe scenă într'o seriă întrégă de *toalțe sensationale*, toate confecționate în Paris. — Direcțiunii teatrului i-a succes pe de altă parte, să căș-

Cursul la bursa din Viena.

Din 14 August 1899.

Renta ung. de aur 4%	118.50
Renta de corone ung. 4%	96.40
Impr. ca'il. fer. ung. in aur 4 1/2%	121.—
Impr. ca'il. fer. ung. in argint 4 1/2%	100.45
Oblig. ca'il. fer. ung. de ost. I. emis.	119.75
Bonuri rurale ungare 4%	94.50
Bonuri rurale croate-slavone	96.25
Impr. ung. cu premii	161.1/4
Losuri pentru reg. Tisei si Seghedin	139.75
Renta de argint austr.	100.95
Renta de hartie austr.	100.25
Renta de aur austr.	118.60
Losuri din 1860.	137.75
Actii de-ale Banței austro-ungarã	902.—
Actii de-ale Banței ung. de credit.	389.50
Actii de-ale Banței austr. de credit.	388.10
Napoleonori	9.56
Mãrci imperiale germane	58.90
London vista	120.65
Paris vista	47.80
Rente de corone austr. 4%	99.90
Note italiene	44.45

Cursul pieței Braşov.

Din 15 August 1899.

Bancnota rom. Cump.	9.38	Vënd.	9.40
Argent român. Cump.	9.30	Vënd.	9.33
Napoleonori. Cump.	9.52	Vënd.	9.55
Galbeni Cump.	5.60	Vënd.	5.65
Ruble Rusescoi Cump.	126.75	Vënd.	127.75
Mãrci germane Cump.	58.50	Vënd.	59.50
Lire turcescoi Cump.	10.71	Vënd.	10.90
Solis. fonic. Albina 101.—	Vënd 5%		101.50

**500 fl. plătesc celui ce va mai că-
păta vre-odată durere de
dinți, ori îi va miroși gura, după-
ce va felosi
apa de dinți a lui Bartilla,**
o sticlă cu 35 cr. (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). Erezii A. Bartilla (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1.
Să se cêrã pretutindenea apriat apa de dinți a lui Bartilla. Denunțãri de falsificare vor fi bine plătute. La locurile, unde nu se pôte cãpãta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco; 16 sticle cu 4 fl. 50 cr. franco. —
Se capetã in Braşov la farmacia d-lui Victor Roth. 4—13595.

Sz. 360—1899.

vêgrh.

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. § sa értelmében közhírré teszi, hogy a brassói kir. törvényszék 1899. évi 5166 sz. végzése következtében Dr. Leményi Jenő brassói ügyvéd által képviselt Truetsch Thies János javára Bergel András és Bergel Roza ellen 148 frt. s jár. erejéig Rozsnyón 1899. évi Julius hó 28 kán foganatosított kielégítési végrehajtás útján letoglalt és 324 frt. 50 kr-ra becsült butorok, sertések, borjúk, bivalyok, szekér, széna-takarmány stbből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak

Mely árverésnek a brassói kir. járásbírótság VI. 181/2 1899. számú végzése folytán 148 frt. tőkekövetelés, ennek 1899. évi május hó 26-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 40 frt 94 krban bíróilag már megállapított valamint 2 frt. 40 kr. jelen árverés kitűzési és a még felmerülő költségek erejéig Rozsnyón a helyszínen leendő eszközlésére 1899. évi augusztus hó 24-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. § sa. értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron átul is el fognak adatni.

Egyszersmind felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulirt kiküldötnél írásban beadni vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák, mert különben csak a vételár fölöslegére fognak utaltatni.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számittatik.

Kelt Brassóban, 1899. évi augusztus hó 13-ik napján.

Ladányi G.

kir. bírósági végrehajtó.

Sosirea și plecarea trenurilor de stat reg. ung. în Braşov.

Valabil din 1 Mai st. n. 1899.

Sosirea trenurilor în Braşov:

Dela Budapesta la Braşov:

- I. Trenul de persoane la 8 ore dim.
- II. Tr. accel. peste Clușiu la 2 ó. 9 m. p. m.
- III. Trenul mixt la 10 ore 25 min. séra
- IV. Trenul accel. la 5 ore 7 min. dimin.

Dela Bucuresci la Braşov:

- I. Trenul mixt, care circula numai Vinerea dela Predeal, la 5 ore 20 min. dim.
- II. Trenul accel. la 2 ore 18 min. p. m.
- III. Trenul mixt, la 5 ore 20 min. p. m.
- IV. Trenul de pers., la 9 ore 27 min. séra.
- V. Trenul accel. la 10 ore 14 min. séra.

Dela Kezdi-Osorheiu la Braşov:

- I. Trenul de persoane la 8 ore 25 m. d., (are legaturã in St.-Georgi cu Ciuc-Szerda și Ciuc-Gyimes).
- II. Trenul de persoane la 1 ora 51 m. p. m.
- III. Trenul mixt, la 6 ore 48 m. séra, (are legaturã cu Ciuc-Szereda).

Dela Zernesci la Braşov (G. Bartolomeiu).

- I. Trenul mixt la 6 ore 22 min. dim.
- II. Trenul mixt la 1 ora 12 min. p. m.
- III. Trenul mixt la 8 ore 18 min. séra.

Dela Ciuc-Gyimes la Braşov:

- I. Trenul de pers. la 8 ore 25 min. dim.
- II. Trenul de pers. la 2 ora 51 min. p. m.
- III. Trenul mixt la 6 ore 48 min. séra.

Plecarea trenurilor din Braşov

Dela Braşov la Budapesta:

- I. Trenul mixt la 5 ore 8 min. diminete
- II. Tr. accel. (peste Clușiu) la 2 ó. 45 m. p. m.
- III. Trenul de pers. la 7 ore 48 min. séra.
- IV. Trenul accel. la 10 ore 26 min. séra.

Dela Braşov la Bucuresci:

- I. Trenul de persoane la 3 ore 55 min. d.
- II. Trenul mixt la 11 ore a. m.
- III. Trenul accelerat (ce vine pe la Oradia Clușiu) la 2 ore 19 min. p. m.

Dela Braşov la Kezdi-Osorheiu:

- I. Trenul de persoane la 5 ore 19 min. dim. (are legaturã cu Tușnad) Ciuc-Szereda. 3 ó. 15 m.
- II. Trenul mixt la 8 ore 50 min. a. m.
- III. Trenul de pers. la 3 ore 15 m. p. m. are legaturã cu linia Tușnad-Ciuc-Szereda.

Dela Braşov la Zernesci (G. Bartolomeiu).

- I. Trenul mixt la 9 ore și 2 min. a. m.
- II. Trenul mixt la 3 ore 18 min. p. m.
- III. Trenul mixt la 9 ore 30 m. séra.

Dela Braşov la Ciuc-Gyimes:

- I. Trenul de pers. la 5 ore 19 min. dim.
- II. Trenul mixt la 8 ore 50 min. a. m.
- III. Trenul de pers. la 3 ore 50 min. p. m.

Sz. 3658—1899. tlkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A brassói kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Runcean Niculae végrehajtónak Reșina Niculae végrehajtást szenvedő elleni 61 frt. 60 kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék (a zernesti kir. járásbírótság) területén lévő Predeal község határán fekvő a predeali 157 sz. tljkönyvben A + s. 11814. 11815; 11816 hrsz. ingatlanra 448 frtban, ezenel megállapított kiküáltási árban az árverést elrendelte még pedig akképen, hogy az árverés által özv. Reșina Juon javára bekebelezett haszonélvezeti jog érintetlenül marad és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1899. évi Augusztus hó 23 ik napján d. e. 9 órakor a Predeal község házával megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42 §-ában jelzett ártollyammal számított és az 1881-ek évi november hó 1-én 3333 sz. alatt kelt igazságügy miniszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170 § a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszelgáltatni.

Brassó, 1899. évi Aprilis hó 6-án.

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

MOLNÁR,
egyes bíró.

8661.—1

Antreprise de pompe funebre

E. Tutsek.

Braşov, Strada Porții Nr. 12.

(Lipit de depoul de ghetete al D-nului I. Sábadeanu.)

Recomandã Onor. public la casuri de mörte, aședãmentul șeu de inormentare bogat asortat in cari tóte obiectele, atãt sorteale mai de rënd, cât și cele mai fine, se pot cãpãta cu prețuri ieftine.

Comisiune și depou de sicriuri de metal ce se pot inchide hermetic, din prima fabricã din Viena.

Fabricarea propriã a tuturor sicriurilor de lemn, de metal și imitațiuni de metal și de lemn de ștejaru.

Depou de cununi pentru monumente și plãntici cu prețurile cele mai moderate.

Representanțã de monumente de marmurã, care funebre proprii cu 2 și cu 4 cai, precum și un car funebru vënë, pentru copii, precum și cioclii.

Comande întregi se escutã prompt și ieftin, i au asupra-mi și transporturi de morți in străinãtate.

La casuri de mörte a se adresa la

E. Tutsek.

12—*

ABONAMENTE

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni.	3 fl. —
Pe șese luni.	6 fl. —
Pe un an	12 fl. —

Pentru România și străinãtate:

Pe trei luni.	10 fr.
Pe șese luni	20 fr.
Pe un an	40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecã.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an	2 fl. —
Pe șese luni.	1 fl. —
Pe trei luni	50 cr.

Pentru România și străinãtate:

Pe an	8 franci.
Pe șese luni.	4 franci.
Pe trei luni	2 franci.

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se vor abona din nou, sã binevoiescã a scrie adresa lãmurit și a arãta și posta ultimã.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numãrul à 5 cr. se viedã la Ubrãria Nic. I. Ciureu și la Eremias Nepoții.

S. Mai